Region Stockholm

17

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi med flera (S) om varslens påverkan på vården

HSN 2019-2195

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Chefläkarenheten
Johan Bratt

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-03-05

HSN 2019-2195

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi med flera (S) om varslens påverkan på vården

Ärendebeskrivning
I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden ställer Talla Alkurdi med flera (S) frågor om hur Region Stockholm planerar för att bedriva en patientsäker vård under sommaren 2020.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Talla Alkurdi (S)

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
I skrivelsen framförs oro över hur vårdsituationen kommer att bli under sommaren 2020 utifrån erfarenheterna från föregående års tuffa förhållanden och inte minst utifrån de varsel av medarbetar som utlysts inom akutsjukhusen. Med utgångspunkt från det och med hänvisning till utmaningarna med kompetensförsörjning, belastad personal, disponibla vårdplatser och överbeläggningar i vården särskilt gällande akutsjukhusen ställs följande frågor:

- Hur går det med planeringen av vården inför sommaren 2020?

- Hur kommer de varsel som utlysts påverka patientsäkerheten i vården under sommaren 2020?
- Vilka personalåtgärder görs för att kunna bemanna vården under sommaren 2020?

Överväganden
Förvaltningen anser att de utmaningar som beskrivs i skrivelsen är angelägna och att viktiga frågor lyfts. Nedan följer förvaltningens bedömning och svar.

Generell planering inför sommaren 2020
Planeringen inför sommaren pågår inom Region Stockholms hos både vårdgivare och förvaltningar. Ansvaret att erbjuda vård av rätt kvalitet i rätt tid och med hög patientsäkerhet är det samma året om för länets vårdgivare. Vårdgivarna ska också skapa en god arbetsmiljö för sin personal. Som tidigare baseras planeringen på erfarenheter från tidigare somrar och senaste jul, nyår och trettonhelg.

För samordningen inför sommarens ansvarar som tidigare chefläkare Region Stockholm samt chefläkare i hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Samordningen sker tillsammans med regionens chefläkargrupp genom att de regelbundna möten som anordnas under hela året förtätas. Sommaren kräver en mer frekvent samverkan för att säkra tillräcklig kapacitet och funktionalitet i hälso- och sjukvården.

Åtgärder för att få fler bemannade vårdplatser är ett prioriterat och kontinuerligt arbete hos alla vårdgivare. För att det ska realiseras krävs fokus på arbetssätt och att bemanningen i vården är framgångsrik. Det varsel som lagts rör enligt uppgift till hälso- och sjukvårdsförvaltningen inte sjuksköterskor, som hittills varit den yrkesgrupp som varit svårast att bemanna. Dock förutsätter hälso- och sjukvårdsförvaltningen att vårdgivarna gör noggranna analyser av patientsäkerheten inför beslut om vilka medarbetare som berörs av varsel.

Sommaren innebär en särskild utmaning när patienter med både akut och kronisk sjukdom ska få den vård som är nödvändig samtidigt som vårdens medarbetare ska få sin ledighet. Inom många områden kan den akuta vården prioriteras före den planerade. I viss mån minskar besöken när fler stockholmare vistas utanför Region Stockholm, men samtidigt sker en tillströmning av sommargäster i flera delar av regionen.

Åtgärder inför sommaren
Nedan redovisas åtgärder av olika karaktär som kommer att finnas med i planeringen inför sommaren för att stärka möjligheterna till en tillgänglig och patientsäker vård samt en tillfredställande arbetssituation för alla medarbetare i vården. Vissa åtgärder har vuxit fram under åren och andra tillkommit med utgångspunkt i erfarenheter från senaste jul och nyår samt förgående sommar. Listan nedan avser i första hand verksamheter i egen regi.

- Veckovisa, eller oftare vid behov, samverkansmöten med regionens chefläkargrupp under ledning av chefläkare Region Stockholm samt samverkan med Region Stockholms centrala HR-funktion. Under dessa möten tas även förlossningsfrågor upp vid behov.

- Planering för att vid behov kunna ha akuta möten inom direktörsgruppen.

- Prioritering för att totalt sett få fler bemannade vårdplatser i akutsjukvården jämfört med sommaren 2019.

- Karolinska Universitetssjukhuset prioriterar sitt ensamuppdrag, särskilt med inriktning på cancer- och barnsjukvården. Sjukhuset prioriterar till exempel canceroperationer och hjärtoperationer samt imperativ vård.

- Nya avtal för akutsjukhusen gäller från januari 2020. Avtalen innebär att en ökade del av ersättningen kommer att vara produktionsrelaterad ersättning där en rörlig ersättning ges för utförd vård, baserat på besök och vårdtillfällen. Fördelen med ersättningsmodellen är att den ger akutsjukhusen incitament att styra mot ökad produktion samt fler öppna vårdplatser och därmed en förbättrad tillgänglighet.

- De nya sjukhusavtalen har vissa fokusområden där de generella kraven gjorts mer tydliga vad beträffar sammanhållen vård, patienters delaktighet och digitala förmågor. Dessa områden har stärkts i de nya avtalen för att markera att den vård som akutsjukhusen bedriver ska koordineras med andra aktörer i syfte att realisera potentialen i nätverkssjukvården.

- Strålbehandlingsverksamheten ökar kapaciteten under 2020 genom att Södersjukhuset under våren får ytterligare en strålkanon. Bedömningen är att det fortsättningsvis kommer att finnas behov av att samarbeta med andra regioner för att tillgodose behovet av strålbehandlingar.

- Planering med jämn fördelning av förlossningar mellan förlossningsenheterna för att använda all kapacitet sker inom ramen för arbetet med förlossningsplanen. Regelbundna möten, som leds av förvaltningen, med samtliga verksamhetschefer inom förlossning och neonatalvård.

- Åtgärder sker kontinuerligt för att tillse att rätt kompetens används till rätt uppgifter och med att främja arbetsväxling. Administrativ personal med vårdutbildning som bedöms kunna arbeta i vården uppmuntras att göra det.

- Planering för att anställa sommarvikarier påbörjas runt årsskiftet. Uppmaning att anmäla föräldraledighet redan i samband med önskemål om semester. Öka arbetstid för timanställda samt anlita tidigare anställda som idag är pensionärer.

- Satsning och planering för att ha erfarna chefer på plats under sommaren samt att tillförordnade verksamhetschefer är utsedda utefter verksamhetens behov.

- Kurser och utbildningar ligger alltid utanför semesterperioden. Under sommaren förekommer endast introduktionsutbildningar.

- Verksamheterna har kontinuerlig kontakt med högskolorna, deltar på arbetsmarknadsdagar, erbjuder studenter jobb under sommaren, informerar aktivt under verksamhetsförlagd utbildning om möjlighet till arbetstillfällen.

- Länets 210 husläkarmottagningar har under sommaren ordinarie öppettider och ordinarie bemanning. Länets tio husläkarjourer har ordinarie öppethållandetider; vardagar klockan 17–22 och helger klockan 8–22.

- Närakuterna har öppet klockan 8–22 årets alla dagar. De tar emot vuxna och barn utan åldersavgränsningar. Samtliga närakuter har tillgång till medicinsk service under hela öppethållandet (ultraljud finns klockan 8–17 vardagar). Närakuterna tar emot patienter som kommer med ambulanstransport och de har möjlighet att lägga in patienter direkt på geriatriken. I januari öppnade en närakut i Norrtälje och februari en vid Hötorget i Stockholm, vilket medför att det nu finns elva närakuter länet.

- Geriatrikapaciteten utökas i länet i och med att Vårbergsgeriatriken startar under januari och till sommaren bedöms det finnas 66 slutenvårdsplatser. Sollentunageriatriken var beräknad att öppna under våren med initialt 30 geriatriska slutenvårdsplatser. Upphandlingen av detta vårduppdrag är överprövad och det är förnärvarande svårt att beräkna startdatum.

- Inom avancerad sjukvård i hemmet är tillgängligheten generellt god inom respektive område. Inga neddragningar under sommarperioden kommer att göras.

- Inom SPSV finns fler vårdplatser i jämförelse med föregående sommar då en ny enhet tillkommit från och med januari i år. Inga neddragningar på vårdplatser under sommarperioden kommer att göras.

- Sannolikt kommer det i sommar finnas möjlighet för akutsjukhusen att teckna avtal om extra vårdplatser efter vård vid akutsjukhus hos vårdgivare som bedriver specialiserad rehabilitering efter vård på akutsjukhus. Uppdraget för denna typ av rehabilitering har en utvidgad målgrupp från och med 2020, vilket gör att fler kan erbjudas rehabilitering. En ny verksamhet har startat på Sollentuna sjukhus vilket betyder att det finnas fler vårdplatser tillgängliga jämfört med sommaren 2019.

- Barn- och ungdomspsykiatrin samt vuxenpsykiatrin har öppet som vanligt. Få planerade neddragningar förväntas under sommaren.

- Möten inför sommaren med funktioner på ledningsnivå från kommunal vård, husläkarmottagningar, geriatrik och akutsjukhus om samverkan kring de gemensamma patienterna (Norra Länet,

Stockholms Stad/Ekerö, Södra Länet).

- Direktstyrning av ambulanspatienter som sker idag för ett 30-tal lämpliga diagnoser inklusive barn.

- Insatser för att ambulanspatienter i större utsträckning transporteras till rätt akutsjukhus utifrån mantalsskrivning för att ge kortare vårdtider på akutsjukhusen.

- Åtta permanenta transportambulanser. Extra ambulanser för utomlänskapacitet finns under sommaren.

- Prehospital läkarorganisation med prehospital bakjour på prioriterings- och dirigeringstjänsten, tre akutläkarbilar, varav en dygnet runt, tre jourläkarbilar vardagar klockan 17–08 och dygnet runt helger. Under midsommarhelgen tre akutläkarbilar (varav två extra) i tjänst och extra läkarbemanning på prioriterings- och dirigeringstjänsten under midsommarnatten.

- Tre extra ambulanser och två helikoptrar i drift hela dygnet under midsommarafton.

- Sommarhelikopter, 15 maj-15 september.

- 1177 Vårdguiden på telefon är första linjens digitala vård och alltid tillgänglig 24/7. Samtalen besvaras av legitimerade sjuksköterskor som också avlastar akutsjukhusen från inkommande samtal via en ombudsfunktion. Bemanningen på är schemalagd och det finns resurser för att snabbt täcka eventuella luckor så att servicenivåer kan hållas. Från och med våren 2020 kommer 1177 Vårdguiden på telefon i större omfattning ha möjlighet att hjälpa inringande invånare med tidsbokning på husläkarmottagning vilket bedöms minska besöken i andra vårdformer.

- Hänvisningsstödet är implementerat och vidareutvecklat för att bedömning samt hänvisning till vårdformer ska vara patientsäker, tydlig och enhetlig i prioriterings- och dirigeringstjänsten samt 1177 Vårdguidens telefonrådgivning.

- Vid behov extra kommunikations- och informationsinsatser som uppmuntrar invånare att vända sig till 1177 Vårdguiden på telefon för medicinsk rådgivning samt hänvisning till lämpligaste vårdform.

- Förstärkta kommunikationsinsatser till vårdgivare som syftar till att underlätta samarbete och säkra övergångar för patienter mellan olika vårdformer, exempelvis särskilda sidor på Vårdgivarguiden och extra utskick med vårdgivarinformation i nyhetsbrevet Aktuellt för vårdgivare.

- Vägledningsinlägg i regionens egna sociala kanaler, exempelvis på 1177 Vårdguiden Facebook.

- Tät avstämning mellan chefläkare och kommunikationsansvariga för att anpassa vägledning av invånare och patienter efter behov.

- Tätare samverkan med beslutsfattare för att snabbare kunna genomföra åtgärder vid behov.

- Regelbunden rapportering av läge och aktuella åtgärder till vårdgivare, förtroendevalda och media.

- Förvaltningen har fortlöpande under sommaren veckovisa interna beredningsmöten för att följa förändrade patientflöden och skeenden, i realtid och på systemnivå.

Den enskilt viktigaste åtgärden inför sommaren är att säkra att fler medarbetare finns i den akuta dygnetrunt vården så att fler vårdplatser kan vara disponibla och att en god arbetsmiljö uppnås för vårdens medarbetare. Den högsta prioriteten är på de svårast sjuka och skadade samt på de kroniskt sjuka som riskerar att försämras. Ett särskilt fokus ligger på en sammanhållen vård för äldre.

Även om varje vårdgivare har det yttersta ansvaret att planera sin verksamhet så har den gemensamma samordningen stärkts inom Region Stockholm. Lärdomar har dragits från den samordning som förvaltningen ansvarat för tillsammans med centrala förvaltningar och vårdgivare gällande omställningar i vården så som strukturen för akut omhändertagande.

Planeringen för sommaren är ännu i en tidig fas. Den samlade bedömningen så här långt är att läget i vården kommer att vara ansträngt. Det finns faktorer som ger en bättre situation i år. Hänvisningsstödet är implementerat och genom det får fler patienter rätt vård, på rätt plats vid rätt tid utifrån behov. Första linjens digitala vård är 1177 Vårdguiden på telefon, som alltid är tillgänglig för att ge invånaren råd och lämpligaste hänvisning används av allt fler. När fler kommer rätt i vården direkt är det allra bästa för så väl patienten som för vården. Besökstalen fortsätter att minska vid akutmottagningarna samtidigt som de i enlighet med omställningen i vården ökar vid närakuterna. Den tionde närakuten öppnade i januari och den elfte närakuten öppnar i februari.

Vidare har samverkan om utskrivningsklara patienter utvecklats och blivit mer välfungerande tillsammans med kommuner, geriatrisk vård och akutsjukhusen. Avtalet utifrån lag om utskrivningsklara patienter, LUS, med kommunerna har kommit på plats. Sedan hösten 2019 syns en trend av fler bemannade vårdplatser vid akutsjukhusen. Kapaciteten inom avancerad sjukvård i hemmet, ASIH, och specialiserad palliativ slutenvård, SPSV, ökar. Inom geriatriken kommer ett välkommet tillskott med slutenvårdsplatser i södra länet i början av året. Jourläkarbilarna bemannas förutom dagtid på vardagar även dygnet runt under sommarhelgerna. Vidare är prioriteringar för beredskap att bedöma och tillgängliggöra operationskapacitet inom regionen högre. Det krävs under hand sammantaget för alla insatser i vården som helhet beredskap för extra åtgärder.

Omställningen inom hälso- och sjukvårdssystemet i Region Stockholm påverkar alla vårdgivare. Annorlunda arbetssätt och nya åtgärder kommer att krävas för att kunna genomföra vårduppdragen. Avseende förändringar i Region Stockholms egenregi-verksamheter genom de utlysta varslen om uppsägningar av medarbetare kan dessa ännu inte överblickas. Huruvida varslen verkställs och i vilken omfattning samt hur det kommer att påverka vården och med den konsekvenser för patientsäkerheten är oklart men ska naturligtvis följas noggrant.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Johan Bratt

Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-03-05

Region Stockholm

Socialdemokraterna

SKRIVELSE
2019-11-26

Region Stockholm
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
2019 -11- 26
Dnr

Skrivelse om varslens påverkan på patientsäkerheten

Region Stockholms akutsjukhus står inför ett stålbad. Karolinska prognostiserar ett underskott i år på 1,6 miljarder och även de andra akutsjukhusens budgetar visar röda siffror. Samtidigt väljer majoriteten att endast skriva upp ersättningen i sjukhusavtalen med 1,5 procent, trots att vi ser hur överbeläggningarna ökar och att personalen arbetar ett stort antal övertidstimmar.

Redan nu ser vi konsekvenserna av den förda politiken i regionen då Karolinska varslar 600 läkare och undersköterskor, Södersjukhuset 100 läkare, undersköterskor och administrativa tjänster och Danderyd 100 tjänster. Vi har kunnat följa hur fackliga företrädare och personal larmar om hur detta riskerar att hota patientsäkerheten. En läkare som uttalar sig i DN med anledning av varslet på Södersjukhuset säger följande:

”Det tar tid att sparka personal. I själva verksamheterna fortsätter ju alla att jobba som vanligt för att göra det bästa för patienterna. Vidden av detta kommer att märkas framåt sommaren och under andra halvan av 2020. Det är då vi kommer att se en verklig kris.”

Mot bakgrund av att de varsel som vi nu ser kommer verkställas lagom till sommaren finns det en extra anledning att redan nu lyfta fram vårdplaneringen under denna period redan nu.

Vården under sommaren i Region Stockholm har en historik av att vara hårt pressad, med personalbrist och bristande vård som följd. Redan i dagsläget, när vi inte befinner oss i en semesterperiod och varslen ännu fått effekt, är sjukvården i regionen mycket ansträngd. Det är fortsatt över 600 vårdplatser stängda på länets akutsjukhus, överbeläggningarna ligger i genomsnitt på 105 % och väntetiden på Södersjukhusets akutmottagning är längst i Sverige.

Vi socialdemokrater ser att varslen kommer förvärra situationen ytterligare och är därför mycket oroade för om en patientsäker vård kommer kunna bedrivas under sommaren 2020.

Med anledning av ovanstående vill vi ställa följande frågor:

- Hur går arbetet med planeringen av vården under sommaren 2020?
- Hur kommer de varsel som utlysts påverka patientsäkerheten i vården under sommaren 2020?

- Vilka personalåtgärder görs för att kunna bemanna vården under sommaren?

Talla Alkurdi m.fl. (S)